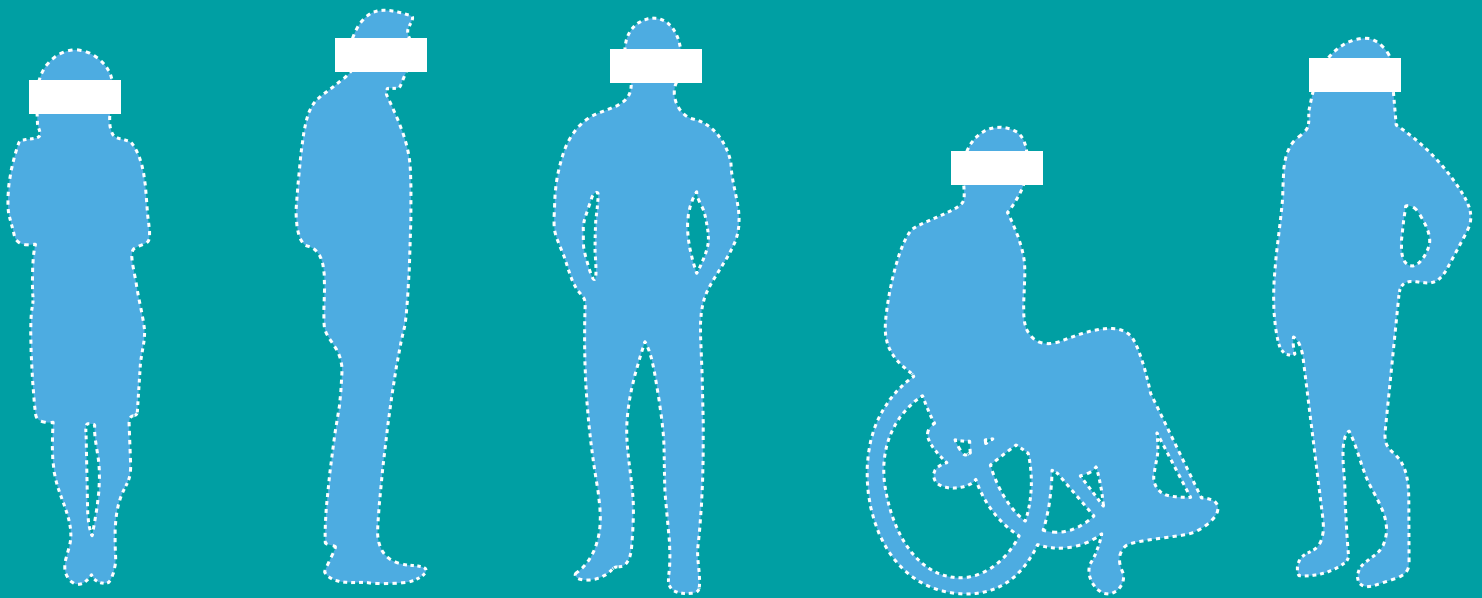

Krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima

Krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima

Širom regiona OEBS-a, muslimani i njihove zajednice su na meti retorike koja ima za cilj njihovu stigmatizaciju, obezvređivanje njihovog doprinosa i uskraćivanje njihovog učešća u društvu. Ukoliko se ovo ne rešava, atmosfera netrpeljivosti može dovesti do krivičnih dela počinjenih iz mržnje prema muslimanima, uključujući fizičke napade na osobe čiji izgled ukazuje na pripadnost toj veri i vandalizovanje prodavnica, restorana i drugih firmi u vlasništvu muslimana. Takva krivična dela podstiču strah među ciljanim zajednicama, te prisiljavaju muslimane da prikrivaju svoj identitet i menjaju uobičajene aktivnosti. Samo snažnim odgovorom svih aktera u društvu može se delotvorno suprotstaviti diskriminaciji, netrpeljivosti i krivičnim delima počinjenim iz mržnje prema muslimanima.

Šta je krivično delo počinjeno iz mržnje?

Krivično delo + motiv predrasude = krivično delo počinjeno iz mržnje

- Krivična dela počinjena iz mržnje se sastoje iz dva elementa: krivičnog dela i motiva predrasude.
- Prvo, kod krivičnog dela počinjenog iz mržnje neophodno je da se dogodilo osnovno krivično delo. Drugim rečima, počinjeno delo mora predstavljati krivično delo po krivičnom zakonu. Ukoliko ne postoji osnovno krivično delo, ne postoji ni krivično delo počinjeno iz mržnje.
- Drugi element krivičnog dela počinjenog iz mržnje je da je neophodno da je učinilac izvršio krivično delo sa određenim motivom ili motivima predrasude (kao što je predrasuda u vezi sa invaliditetom žrtve, njegovom ili njenom verom, etničkom pripadnošću, bojom kože i/ili rodom). Prisustvo motiva predrasude je ono po čemu se krivična dela počinjena iz mržnje razlikuju od drugih krivičnih dela.

- Krivično delo počinjeno iz mržnje se dogodi kada se učinilac namerno usmeri na pojedinca ili imovinu zbog jedne ili više zaštićenih karakteristika, ili izrazi netrpeljivost prema zaštićenim osobinama tokom izvršenja krivičnog dela.

Šta su krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima?

Pretnje ili napadi na ljude zbog njihovog stvarnog ili percipiranog muslimanskog identiteta, ili ciljanje osoba ili imovine koji su povezuju sa muslimanima ili muslimanskim zajednicama, predstavljaju krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima. Predrasuda se manifestuje kroz odabir mete (kao što su firme u vlasništvu muslimana, uključujući prodavnice i restorane, ili džamije) ili kroz netrpeljivost prema muslimanima koja se pokaže tokom izvršenja krivičnog dela.

Krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima događaju se širom regiona OEBS-a. Prepoznavanje obima

Dermana Šeta, savetnica ODIHR-a za borbu protiv netolerancije i diskriminacije muslimana, u razgovoru sa učesnicima i učesnicama Foruma mladih aktivista koji je organizovao ODIHR, Varšava, 24. septembar 2019. godine. (OEBS/Piotr Markowski)

Učesnici i učesnice na mitingu u Mineapolisu kako bi osudili govor mržnje i krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima, Sjedinjene Američke Države, 17. septembar 2016. godine. (Flickr/Fibonacci Blue)

i prirode problema prvi je korak ka njegovom delotvornom suzbijanju.

Krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima često se intenziviraju nakon terorističkih napada i na godišnjice takvih napada. Podaci koji su dostavljeni ODIHR-u ukazuju na obrasce napada na imovinu muslimana u vreme molitve petkom i verskih praznika, koji često uključuju ispisivanje grafitu ili ostavljanje delova tela svinje ispred džamija, društvenih centara i domova muslimanskih porodica. ODIHR takođe prima brojne prijave svake godine o napadima na žene koje se pokrivaju maramom, što je primer krivičnog dela počinjenog iz mržnje koje je motivisano višestrukim predrasudama (na osnovu vere i roda žrtve). Ovo naglašava potrebu da se primeni holistički i multidimenzionalni pristup rešavanju takvih krivičnih dela, uzimajući u obzir višestruke identitete žrtava.

S obzirom na brojne islamske verske struje i pokrete, krivična dela motivisana predrasudom protiv muslimana mogu poprimiti najrazličitije oblike. Žrtve mogu biti odabrane zbog njihove vere ili zato što je njihova vera povezana sa načinom praktikovanja islama koji se razlikuje od onog kod učinioca ili zato što se njihova verska struja izjednačava sa određenom etničkom grupom.

Od 2002. godine, države članice OEBS-a izričito osuđuju akte diskriminacije i nasilja nad muslimanima i odlučno odbacuju izjednačavanje terorizma i ekstremizma sa bilo kojom verom ili kulturom.

U Deklaraciji iz Astane iz 2010. godine, naglašeno je da se međunarodnim događajima i političkim pitanjima ne mogu opravdavati bilo koji oblici netolerancije prema muslimanima ili diskriminacije muslimana, a države članice su podstaknute da se suprotstave predrasudama i stereotipima usmerenim protiv muslimana.

Kako prepoznati krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima

Postoji niz indikatora koji mogu pomoći da se identifikuje predrasuda protiv muslimana u potencijalnom krivičnom delu počinjenom iz mržnje. Takvi indikatori, poznati kao "indikatori predrasude", mogu navesti vlasti da istraže krivično delo kao krivično delo počinjeno iz mržnje prema muslimanima, čime se omogućava da reakcija bude primerena konkretnom slučaju.

Sledeća pitanja mogu pomoći da se identifikuju krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima:

- Da li žrtve ili svedoci smatraju da je ovaj incident motivisanim predrasudom protiv muslimana ili islama?
- Da li je bilo komentara, pisanih izjava, gestova ili grafitu koji ukazuju na predrasudu? To može uključivati komentare kojima se muslimani izjednačavaju sa terorizmom, slike i fraze koje se odnose na Krstaške ratove, ili simbole koji promovišu zaštitu vere ili zemlje učinioca, kao što su nacionalne zastave ili krstovi.
- U slučaju napada na imovinu, da li je neki predmet koji se smatra uvredljivim za muslimane, kao što su svinjsko meso ili krv, ostavljen na mestu dela? Ili je predmet od posebne važnosti sa verske tačke gledišta, kao što je primerak Kur'ana, oskrnavljen?
- Da li je ciljana imovina mesto od verskog ili kulturnog značaja, kao što su džamija, muslimansko groblje ili škola?
- Da li je ciljana imovina prodavnica, stambena jedinica ili zgrada povezana sa muslimanima, ili lokacija odabrana za izgradnju džamije ili islamskog kulturnog centra?
- Da li je ta imovina ranije bila predmet antimuslimanskog incidenta?
- Kakva je bila priroda napada? Da li su simboli koji predstavljaju islam bili meta?

Na primer, da li je nekoj ženi strgnuta marama sa glave ili je nekom muslimanu obrijana brada?

- Da li osumnjičeni pripada grupi koja izražava mržnju prema muslimanima? To su različite krajnje desničarske grupe ili grupe koje se zalažu za netrpeljivost prema muslimanima. Da li profil ili krivični dosije osumnjičenog pokazuju da su činili slične radnje u prošlosti, uključujući i protiv drugih grupa?
- Da li je osumnjičeni pripadnik neke druge verske grupe u odnosu na žrtvu?
- Da li je žrtva nosila odeću ili imala druge karakteristike koje se često povezuju sa islamom ili muslimanima kao, na primer, žena koja nosi maramu, muškarac sa bradom, osoba koja nosi dugu odeću ili nakit sa natpisima na arapskom jeziku, ili osoba čije ime zvuči muslimanski? Da li je pogrešno protumačeno da je žrtva musliman ili muslimanka zbog njegove ili njene odeće (npr. Jevrejka koja nosi maramu ili Sik koji nosi turban)?
- Da li je žrtva bila lider(ka) u muslimanskoj zajednici ili branitelj(ka) ljudskih prava angažovan(a) na pitanjima zaštite i bezbednosti muslimana?

- Da li se incident dogodio u danima nakon terorističkog napada, na godišnjicu takvog napada ili na neki drugi datum značajan za učinioca ili muslimanske zajednice? Da li se incident dogodio na muslimanski praznik ili tokom političke kampanje?
- Da li postoji neki drugi jasan motiv? Nedostatak drugih motiva je takođe razlog za razmatranje mogućnosti postojanja motiva predrasude.

Krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima treba da se prate i evidentiraju kao posebna kategorija krivičnih dela kako bi se omogućilo odgovarajuće reagovanje. Podatke o takvim krivičnim delima treba razvrstavati po rodu da bi se bolje razumelo u kojoj meri su žene i muškarci pogođeni krivičnim delima počinjenim iz mržnje prema muslimanima i da bi se definisali odgovarajući odgovori. Krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima u zvaničnoj statistici se uglavnom svrstavaju među krivična dela počinjena iz verske mržnje ili su prikazana zajedno sa krivičnim delima počinjenim iz mržnje prema Arapima ili migrantima. Kada je krivično delo počinjeno sa višestrukim motivima predrasuda, svaka od ovih predrasuda mora biti evidentirana i obrađena tokom istrage i krivičnog gonjenja.

Primeri krivičnih dela počinjenih iz mržnje prema muslimanima

- Šest osoba je poginulo, a 19 povređeno, kada je naoružani učinilac ušao u džamiju tokom molitve i pucao u vernike. Učinilac je ranije izražavao simpatije prema krajnje desničarskim i anti-muslimanskim pokretima i belim supremacistima.
- Ženi koja nosi maramu su upućene uvrede, rečeno joj je da se "vrati u svoju zemlju" i fizički je napadnuta. Učinilac joj je slomio jedan prst i strgnuo maramu sa glave.
- Na džamiju je bačeno sedam Molotovljevih koktela u nameri da se izazove požar.
- Glave svinja i tegle pune krvi ostavljene su na gradilištu džamije. Ista lokacija je vandalizovana nekoliko nedelja pre toga.

Prijavljivanje krivičnih dela počinjenih iz mržnje prema muslimanima

Krivična dela počinjena iz mržnje prema muslimanima, kao i sva krivična dela počinjena iz mržnje, nedovoljno se prijavljuju iz različitih razloga. Žrtve možda nemaju poverenja u vlasti, očekuju da se njihova tvrdnja neće uzeti za ozbiljno ili se plaše da će od policajaca doživeti dodatnu viktimizaciju.

Delotvoran pristup pravdi i dalje predstavlja ključni izazov za žrtve, koji države članice moraju rešavati. Vlade imaju centralnu ulogu u obezbeđivanju pristupa pravdi, od početne procene potreba žrtava koju vrši policija do razvoja mehanizama podrške žrtvama.

Mnoge muslimanske grupe u civilnom društvu prepoznale su važnost praćenja krivičnih dela počinjenih iz mržnje, takođe i kao instrumenta za zagovaranje, i razvijaju sopstvene kapacitete za praćenje putem informisanja javnosti i onlajn izveštavanja.

Da bi bile delotvorne, reakcije policije i vladine politike za suzbijanje krivičnih dela počinjenih iz mržnje prema muslimanima moraju biti zasnovane na dokazima i zvaničnim podacima o krivičnim delima počinjenim iz mržnje, kao i na izveštajima civilnog društva i međunarodnih organizacija. Podizanje svesti javnosti o krivičnim delima počinjenim iz mržnje, evidencije krivičnih dela počinjenih iz mržnje koje vode države, mere za podsticanje žrtava da prijavljuju, i praćenje i izveštavanje civilnog društva pomoći će da se detaljnije utvrdi obim problema, čime će se kreatorima politike omogućiti da utvrde odgovarajuće odgovore.

Šta vi možete da uradite?

Postoji niz organizacija koje pomažu žrtvama krivičnih dela počinjenih iz mržnje. Instrukcije ombudsmana/zaštitnika građana i udruženja koja rade sa muslimanskim zajednicama igraju centralnu ulogu u suzbijanju krivičnih dela počinjenih iz mržnje i služe kao presudna veza između žrtava, zajednica i lokalnih vlasti. Možete kontaktirati svoje lokalno udruženje ili Zaštitnika građana kako biste saznali više o krivičnim delima počinjenim iz mržnje prema muslimanima:

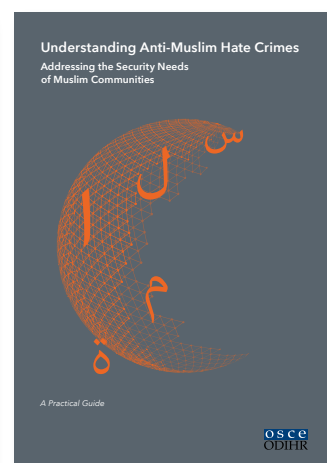
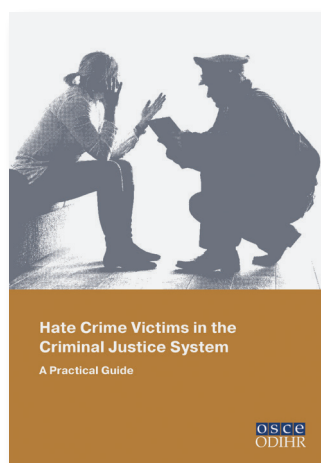
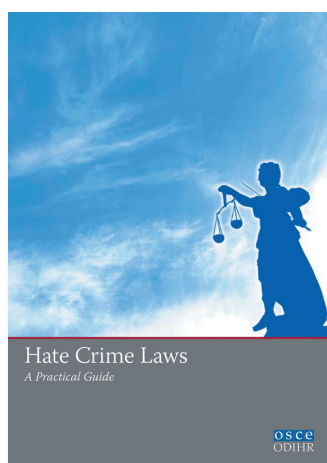
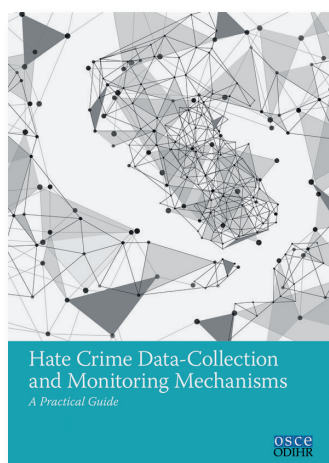
- Equinet – Evropska mreža tela za ravnopravnost: <http://www.equineteurope.org/>.
- Međunarodni institut ombudsmana/zaštitnika građana (IOI): <http://www.theioi.org>.
- Evropska mreža nacionalnih institucija za ljudska prava (ENHRI): <http://ennhri.org/>.

ODIHR-ovi vodiči za krivična dela počinjena iz mržnje

ODIHR je prikupio dobre prakse država članica OEBS-a u pogledu rešavanja krivičnih dela počinjenih iz mržnje i podelio ih u više publikacija, koje su dostupne na našoj internet stranici na: www.osce.org/odihr/guides-related-to-hate-crime.

ODIHR je takođe objavio praktični vodič Razumevanje krivičnih dela počinjenih iz mržnje prema muslimanima – rešavanje bezbednosnih potreba muslimanskih zajednica, koji je dostupan na: <https://www.osce.org/odihr/muslim-security-guide>.

Saznajte više o krivičnim delima počinjenim iz mržnje prema muslimanima i o tome kako organizacije civilnog društva mogu prijaviti incidente ODIHR-u putem naše posebne internet stranice za izveštavanje o krivičnim delima počinjenim iz mržnje na: www.hatecrime.osce.org.

Dodatne informacije:

Detaljnije informacije o inicijativama ODIHR-a za borbu protiv krivičnih dela počinjenih iz mržnje i pregled celokupnih resursa i publikacija ODIHR-a dostupni su na: www.osce.org/odihr/tolerance

Kancelarija OEBS-a za demokratske institucije i ljudska prava

ul. Miodowa 10, 00-251 Varšava
Poljska

Tel. +48 22 520 0600
Faks: +48 22 520 0605
E-mail: tndinfo@odihr.pl

